

Διακήρυξη

του Συμβουλίου των Δικηγορικών της Ευρώπης (CCBE)

για τις Ευρωεκλογές του 2014

Η παρούσα Διακήρυξη προορίζεται να αποτελέσει οδηγό σε θέματα Δικαιοσύνης για τις Ευρωεκλογές του 2014 και εφεξής, με σκοπό την υποβοήθηση των οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης να υιοθετήσουν ένα πρόγραμμα για τη Δικαιοσύνη, τα θεμελιώδη δικαιώματα και το κράτος δικαίου.

Το Συμβούλιο των Δικηγορικών Συλλόγων της Ευρώπης (CCBE) εκπροσωπεί τους Δικηγορικούς Συλλόγους των 32 κρατών μελών και 12 περαιτέρω χωρών, συνεργατών και παρατηρητών και μέσω αυτών περισσότερους από ένα εκατομμύριο Ευρωπαίους Δικηγόρους.

Οι βασικές προτάσεις μας για την επερχόμενη νομοθετική σύνοδο του Ευρωκοινοβουλίου είναι οι ακόλουθες :

- 1. Να σταματήσει η μαζική ηλεκτρονική παρακολούθηση των Ευρωπαίων πολιτών και των δικηγόρων τους**
- 2. Να καταστεί η δικαιοσύνη οικονομικά προσιτή στους πολίτες**
- 3. Να διασφαλιστούν επαρκείς δικονομικές εγγυήσεις στο ποινικό δίκαιο**
- 4. Να προσφερθεί στους πολίτες και τις επιχειρήσεις δυνατότητα ηλεκτρονικής δικαιοσύνης**

Θεωρούμε ότι είναι σημαντικό για την Ευρωπαϊκή Ένωση να εξακολουθήσει να αναπτύσσει πολιτικές προσανατολισμένες στη Δικαιοσύνη και τα ανθρώπινα δικαιώματα, και να λειτουργεί ως πρότυπο στον τομέα αυτόν για τα Κράτη Μέλη και τη διεθνή κοινότητα. Καλωσορίσαμε την ίδρυση της Γενικής Διεύθυνσης Δικαιοσύνης (DG Justice) μετά τις τελευταίες Ευρωεκλογές και τώρα την ενθαρρύνουμε να εξακολουθήσει την επιδίωξη στόχων-οραμάτων. Προσβλέπουμε στη συνεργασία με τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την προώθηση των προτάσεών μας μετά τις εκλογές του 2014.

1. Να σταματήσει η μαζική ηλεκτρονική παρακολούθηση των Ευρωπαίων πολιτών και των δικηγόρων τους

Το επαγγελματικό απόρρητο, η εμπιστευτικότητα της επικοινωνίας μεταξύ δικηγόρου και πελάτη αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο ενός ανεξάρτητου δικαιοσύνης και του κράτους δικαίου. Αποτελεί ουσιώδη εγγύηση μίας δίκαιης και αμερόληπτης δίκης, καθώς ενισχύει την ισότητα των όπλων και επιτρέπει στους πολίτες και τις επιχειρήσεις να υποχρεώνουν την κυβέρνησή τους να λογοδοτεί στη δικαιοσύνη.

Έχει αναγνωρισθεί από όλα τα Κράτη Μέλη και από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως ρητά διατυπώνεται στην απόφασή του στην υπόθεση AM&S (C-155/79) ότι «το απόρρητο εξυπηρετεί την βασική προϋπόθεση ότι κάθε πολίτης πρέπει να έχει τη δυνατότητα να συμβουλευτεί δικηγόρο» γεγονός το οποίο συμβάλλει στη «διατήρηση του κράτους δικαίου».

Το εχέγγυο αυτό της εμπιστευτικότητας για τους πολίτες απειλείται από τις κυβερνητικές υπηρεσίες που διαθέτουν εκτεταμένες μυστικές ελεγκτικές εξουσίες για την παρακολούθηση της ιδιωτικής επικοινωνίας.

Η αποδυνάμωση της εμπιστευτικότητας της επικοινωνίας δικηγόρου-πελάτη μειώνει την εμπιστοσύνη των πολιτών και των επιχειρήσεων στο κράτος δικαίου και στην ικανότητα της δημοκρατικής διακυβέρνησής να αντιμετωπίσει τις αμφισβητήσεις και να εξασφαλίσει την υποχρέωση λογοδοσίας.

Κατόπιν τούτων το Συμβούλιο των Δικηγορικών Συλλόγων της Ευρώπης καλεί τα όργανα της ΕΕ να λάβουν μέτρα για να προστατεύσουν και να ενισχύσουν το απόρρητο των ιδιωτικής επικοινωνιών ως ακολούθως:

- Να θεσμοθετηθούν κανόνες νομικής προστασίας του επαγγελματικού απορρήτου ενάντια στην κυβερνητική ηλεκτρονική παρακολούθηση, σε συνδυασμό με την καθιέρωση κατευθυντήριων οδηγιών για την προστασία των προσωπικών δεδομένων από την ηλεκτρονική παρακολούθηση των πολιτών, και να οριστούν τα εύλογα όρια των εξαιρέσεων για λόγους εθνικής ασφάλειας.
- Να καθιερωθούν και προωθηθούν ευρέως κανόνες τεχνικών προδιαγραφών είτε μέσω της δυνατότητας δημιουργίας λογαριασμών που θα απολαμβάνουν αυξημένης προστασίας κατά της επεξεργασίας δεδομένων, είτε μέσω θεσμοθέτησης κανόνων στο διεθνές δίκαιο, όπου θα πρέπει να προβλεφθούν αυστηρότερες ρυθμίσεις προστασίας προσωπικών δεδομένων, προαιρετικά πρωτόκολλα στο Άρθρο 17 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα, υιοθέτηση πιο σαφών και λεπτομερών εξαιρέσεων

σύμφωνα με το άρθρο 9 της Σύμβασης 108 για την προστασία του ατόμου από την αυτοματοποιημένη επεξεργασία πληροφοριών προσωπικού χαρακτήρα, αυστηρότεροι κανόνες για την επεξεργασία δεδομένων από διοικητικές αρχές, ένα ενιαίο παγκόσμιο καθεστώς προστασίας δεδομένων και μεγαλύτερες εγγυήσεις ως προς τη χρήση του "cloud computing".

- Το έργο της διασφάλισης αυτών των προϋποθέσεων θα πρέπει να ανατεθεί σε συγκεκριμένο φορέα της ΕΕ που θα έχει τη δυνατότητα να ασκεί ελεγκτική εξουσία και να εκδίδει γνωμοδοτήσεις.

2. Να καταστεί η δικαιοσύνη οικονομικά προσιτή στους πολίτες μέσω αποτελεσματικής νομικής βοήθειας σε αστικές και ποινικές υποθέσεις

Σε όλη την Ευρώπη οι προϋπολογισμοί της δικαιοσύνης και της νομικής βοήθειας έχουν παγώσει ή έχουν διακοπεί ως επακόλουθο των πολιτικών λιτότητας και των μειωμένων κυβερνητικών εξόδων. Τα δικαστικά έξοδα έχουν επίσης αυξηθεί προκειμένου να συγκεντρωθούν μεγαλύτερα έσοδα, πράγμα που έχει ως αποτέλεσμα να αποθαρρύνονται οι πολίτες να προσφύγουν στη δικαιοσύνη για επίλυση των διαφορών τους. Καθώς δεν υπάρχει ορατό τέλος στην τρέχουσα οικονομική κρίση σε μεγάλο μέρος της Ένωσής μας, αυτά τα επιπλέον έξοδα αποδεικνύονται υπερβολικά για εκατομμύρια πολιτών που κινδυνεύουν να απολέσουν το θεμελιώδες δικαίωμα τους πρόσβασης στη δικαιοσύνη.

Το Συμβούλιο των Δικηγορικών Συλλόγων της Ευρώπης (CCBE) καλεί την ΕΕ να λάβει αποφασιστικά μέτρα για την υποστήριξη μίας οικονομικά προσιτής, προσβάσιμης και ανεξάρτητης δικαιοσύνης.

Η παροχή επαρκούς νομικής βοήθειας είναι ουσιώδης για την απονομή της δικαιοσύνης, καθώς διασφαλίζει την ισότητα των όπλων μεταξύ των διαδίκων. Η Νομική Βοήθεια ως θεμελιώδες δικαίωμα θα πρέπει να γίνει διαθέσιμη σε όλους τους πολίτες για αστικές και ποινικές διαφορές, μέσω της καθιέρωσης συγκεκριμένου κονδυλίου στον προϋπολογισμό της ΕΕ, είτε με την διασφάλιση ενός σχεδίου Ευρωπαϊκής Νομικής Βοήθειας, είτε με την ενίσχυση των εθνικών συστημάτων Νομικής Βοήθειας στο εσωτερικό των Κρατών Μελών.

Η Νομική Βοήθεια θα πρέπει κατ' αρχήν να καλύπτει όλους τους τομείς του δικαίου και τις διαδικασίες, συμπεριλαμβανομένων των εναλλακτικών τρόπων επίλυσης των διαφορών (σε έννομες τάξεις που αυτή είναι διαθέσιμη), της συνδρομής δικηγόρου σε όλα τα στάδια της διαδικασίας, της συνδρομής εμπειρογνομόνων, της μετάφρασης και διερμηνείας και λοιπών δικαστικών εξόδων. Συγκεκριμένη συνδρομή θα

πρέπει να χορηγείται σε ιδιαίτερα ευπαθείς ομάδες και σε διασυνοριακές δίκες, με τη βοήθεια ενός συνόλου κοινών ελάχιστων προϋποθέσεων της ΕΕ για τη χορήγηση νομικής βοήθειας.

Οι ασχολούμενοι με αυτόν τον τομέα φορείς θα επωφεληθούν από εκστρατείες ενημέρωσης των πολιτών ως προς τον τρόπο λήψης Νομικής Βοήθειας καθώς και από διαδικτυακά συστήματα εφαρμογών που διαθέτουν διαλειτουργικότητα μεταξύ δημόσιων υπηρεσιών. Η επιλεγμένη κατάρτιση δικηγόρων που παρέχουν υπηρεσίες στον τομέα της Νομικής Βοήθειας θα ενισχύσει επίσης την ποιότητα της παροχής υπηρεσιών και θα καταστήσει τη διαδικασία αποτελεσματική.

Οι δικηγόροι ήδη διαδραματίζουν ουσιώδη ρόλο στον τομέα αυτόν μέσω του δεοντολογικού ελέγχου και των πρωτοβουλιών στήριξης που έχουν αναπτυχθεί από τους Δικηγορικούς Συλλόγους .

3. Επαρκείς δικονομικές εγγυήσεις στο ποινικό δίκαιο

Καθώς το Πρόγραμμα της Στοκχόλμης για τη Δικαιοσύνη 2009-2014 οδεύει προς το τέλος του, το Συμβούλιο των Δικηγορικών Συλλόγων της Ευρώπης (CCBE) αναγνωρίζει το έργο που έχει επιτευχθεί στο πεδίο του ποινικού δικαίου και παροτρύνει τα όργανα της ΕΕ να θεσπίσουν τα μέτρα που προτάθηκαν το 2013 για το δικαίωμα της σιωπής και το τεκμήριο της αθωότητας. Τα δικαιώματα των υπόπτων και των κατηγορουμένων έχουν παραγκωνιστεί για μεγάλο χρονικό διάστημα και εξακολουθεί να είναι αναγκαία η εφαρμογή σε όλους τους τομείς από τα Κράτη Μέλη των ελάχιστων δικονομικών εγγυήσεων που προσδιορίστηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Το Συμβούλιο των Δικηγορικών Συλλόγων της Ευρώπης ενθαρρύνει την καθιέρωση των ακόλουθων περαιτέρω εγγυήσεων:

- Θα πρέπει να εξασφαλίζεται αποτελεσματική νομική συνδρομή σε άτομα που υπόκεινται σε ποινική έρευνα, ως η καλύτερη πρακτική μέθοδος που διασφαλίζει ότι το άτομο θα έχει τη δυνατότητα να ασκήσει τα νόμιμα δικαιώματά του, ακόμα και με κρατικά έξοδα εάν δεν μπορεί να ανταπεξέλθει στις δαπάνες.
- Θα πρέπει να παρέχεται διπλή νομική εκπροσώπηση σε διασυνοριακές υποθέσεις η οποία θα καλύπτεται από τη Νομική Βοήθεια, ώστε να διασφαλίζεται η νομιμότητα της διαδικασίας

- Θα πρέπει να παρέχεται εκπαίδευση σε δικηγόρους που αναλαμβάνουν το έργο της υπεράσπισης, ώστε να είναι ενήμεροι για τις εξελίξεις στο ποινικό δίκαιο, προκειμένου να διασφαλίζεται η ισότητα των όπλων.
- Είναι αναγκαίο να καθιερωθούν εναρμονισμένες ρυθμίσεις για εγκλήματα που προβλέπονται σε αποφάσεις της ΕΕ, προκειμένου να ενισχυθεί ένα ενιαίο περιβάλλον δικαίου στην ΕΕ και να αποφευχθούν οι αρνητικές συνέπειες του "forum-shopping".
- Θα πρέπει να παρέχεται υποστήριξη στο πλαίσιο κατάλληλων προγραμμάτων της ΕΕ για τη συνεργασία μεταξύ των δικηγόρων που αναλαμβάνουν το έργο της ποινικής υπεράσπισης .
- Θα πρέπει να παρέχεται εύκολη πρόσβαση στην πληροφόρηση γύρω από τα δικαιώματα των θυμάτων, πρόσθετη πληροφόρηση για τους συλληφθέντες ή τους κατηγορούμενους σε κάθε χώρα της ΕΕ, σε συνδυασμό με αποτελεσματική πληροφόρηση ως προς την δυνατότητα παροχής Νομικής Βοήθειας, εις τρόπον ώστε τα θεμελιώδη δικαιώματα να καθίστανται προσβάσιμα και αποτελεσματικά.

4. Ηλεκτρονική δικαιοσύνη για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις

Η ανάπτυξη της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης αναμένεται να εξακολουθήσει στις επόμενες δεκαετίες, δίνοντας τη δυνατότητα στη δημόσια διοίκηση να βελτιώσει την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών και να μειώσει τα έξοδα, εξοικονομώντας παράλληλα χρόνο και κόπο για τις επιχειρήσεις και τους πολίτες. Ως μέρος αυτού του εγχειρήματος, με την ηλεκτρονική δικαιοσύνη και τις ηλεκτρονικές δικαστηριακές υπηρεσίες δίνεται η δυνατότητα για ταχύτερη, αποτελεσματικότερη και πιο προσιτή απονομή της δικαιοσύνης, καθώς επίσης για στήριξη της οικονομικής ανάκαμψης.

Παρόλο που τα συστήματα της ηλεκτρονικής δικαιοσύνης έχουν σχεδιαστεί κυρίως σε εθνικό επίπεδο, θα πρέπει να αναπτυχθούν πρότυπα της ΕΕ, προκειμένου να διασφαλιστεί η ποιότητα των διασυνοριακών διαδικασιών και να δρομολογηθεί η ένταξη των συστημάτων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης σε αυξημένη διασυνοριακή εφαρμογή. Τα πρότυπα αυτά θα πρέπει να εστιάζουν σε ένα λειτουργικό πλαίσιο ηλεκτρονικής δικαιοσύνης που να αποφορτίζει τα δικαστήρια από τον όγκο εργασίας, να αξιοποιεί επιτυχή υφιστάμενα συστήματα, να αυξάνει την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για πολίτες και να εξοικονομεί χρόνο και χρήμα για τις μικρές επιχειρήσεις.

Επομένως, το Συμβούλιο των Δικηγορικών Συλλόγων της Ευρώπης (CCBE) ενθαρρύνει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να θεσπίσουν βασικούς εναρμονισμένους κανόνες για την εγχώρια και τη διασυνοριακή ηλεκτρονική δικαιοσύνη. Δεδομένου ότι οι δικηγόροι αποτελούν

τους κύριους χρήστες της ηλεκτρονικής δικαιοσύνης, τα ακόλουθα σημεία επισημαίνονται ιδιαίτερα:

- Οι ηλεκτρονικές δικαστηριακές υπηρεσίες θα πρέπει να διασφαλίζουν την ισότητα των όπλων, προσφέροντας στους χρήστες τα πλήρη δικονομικά δικαιώματα που υπάρχουν επί του παρόντος σε έντυπη μορφή, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων για τη συγκέντρωση και κατάθεση αποδεικτικών στοιχείων.
- Η τεχνολογία που έχει επιλεγεί για την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, θα πρέπει να επιτρέπει στους δικηγόρους και στους πελάτες τους να συμμετέχουν πλήρως στη διαδικασία.
- Οι δικηγόροι θα πρέπει να συμμετέχουν στο σχεδιασμό και την εφαρμογή των συστημάτων της ηλεκτρονικής δικαιοσύνης και να λαμβάνουν εκπαίδευση ίσου βαθμού με τους δικαστές και τους δικαστικούς υπαλλήλους, προκειμένου να αποφευχθεί η μετάθεση του διοικητικού φόρτου προς τους δικηγόρους.
- Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην άμβλυση του αυξανόμενου ψηφιακού χάσματος, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι πολίτες δεν κωλύονται κατά την πρόσβασή τους στα δικαστήρια εξαιτίας ανισοτήτων ως προς την πρόσβαση σε υπολογιστές και ψηφιακά εργαλεία.